

6. VZDELÁVANIE

Metodické vysvetlivky

Zákon o výchove a vzdelávaní č. 245/2008 Z. z. (školský zákon) definuje jednotlivé druhy škôl poskytujúce predprimárne, základné, stredné, vyššie odborné vzdelanie a záujmové vzdelávanie: **materská škola, základná škola, gymnázium, stredná odborná škola, konzervatórium, škola pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, základná umelecká škola, jazyková škola**. Súčasťou školskej výchovno-vzdelávacej sústavy sú aj **školské zariadenia**.

Podľa zákona č. 245/2008 Z. z. učilištia a stredné odborné učilištia zriadené podľa doterajších predpisov sú **strednou odbornou školou** poskytujúcou nižšie stredné odborné vzdelanie a stredné odborné vzdelanie. Z tohto dôvodu všetky údaje o učilištiach a stredných odborných učilištiach sú zahrnuté do údajov stredných odborných škôl (úrovne 252, 253 a 352, 353 podľa klasifikácie ISCED 2011).

V údajoch o **gymnáziách a stredných odborných školách** sú zahrnuté školy v pôsobnosti Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže, Ministerstva vnútra a Ministerstva zdravotníctva.

Vysoké školy definuje zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Školy, v ktorých sa výchova a vzdelávanie uskutočňujú popri slovenskom jazyku aj v jazyku národnostnej menšiny, sa vykazujú ako školy s viacerými výchovnými jazykmi, to znamená, že v týchto školách sú zriadené triedy s vyučovacím jazykom slovenským a triedy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny.

Zmennosť vyučovania vyjadruje podiel žiakov zahrnutých do vyučovania v 2. zmene.

Školské roky v tabuľkách sa označujú rokmi, v ktorých sa začali, napr. rok 2023 predstavuje školský rok 2023/2024.

Základné informácie o štatistike vzdelávania dopĺňajú údaje o účasti dospelých na celoživotnom vzdelávaní, získané **výberovým zisťovaním o vzdelávaní dospelých (AES)**. Základ zisťovania AES tvorí stratifikovaný výber bytov, ktorý rovnomerne pokrýva celé územie Slovenskej republiky. Predmetom zisťovania sú osoby vo veku od 18 do 69 rokov (do roku 2022 to boli osoby vo veku od 18 do 64 rokov) žijúce v domácnostiach vybraných bytov bez ohľadu na to, či majú v byte trvalý, prechodný alebo nehlásený pobyt, okrem inštitucionálneho obyvateľstva. AES metodicky vychádza z odporúčaní Eurostatu a priamo nadväzuje na príslušné európske nariadenia.

Definície

Stredná odborná škola poskytujúca odborné vzdelávanie na úrovni 253, 353, 344, 354, 454 a 554 podľa klasifikácie ISCED 2011 je stredná škola, ktorá pripravuje žiakov v najmenej dvojročnom a najviac päťročnom vzdelávacom programe príslušného odboru vzdelávania. Vzdelávacie programy strednej odbornej školy sú zamerané predovšetkým na výkon povolání a odborných činností v národnom hospodárstve, zdravotníctve, verejnej správe, kultúre, umení a v ostatných oblastiach a môžu pripravovať aj na ďalšie štúdium.

Podľa § 94 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z. sa výchova a vzdelávanie detí so zdravotným znevýhodnením uskutočňuje spravidla v **špeciálnych školách** alebo v ostatných školách v zariadených **špeciálnych triedach** spravidla pre deti s rovnakým druhom zdravotného znevýhodnenia.

Výchova a vzdelávanie detí so zdravotným znevýhodnením sa môže uskutočňovať aj v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými deťmi alebo žiakmi školy. Ak je to potrebné, takéto dieťa alebo žiak je vzdelávaný podľa individuálneho vzdelávacieho programu.

Športové školy sú stredné školy (bývalé športové gymnáziá), ktoré vo všetkých triedach a vo všetkých ročníkoch zabezpečujú vzdelávanie študentov so športovým nadaním pre štúdium na vysokej škole a pre výkon povolania a odborných činností v športe.

Športové triedy sú triedy zamerané na rozvíjanie športového nadania žiakov. Sú zriadené pri bežných materských, základných, stredných odborných školách a gymnáziách.

Formálne vzdelávanie sa uskutočňuje v rámci sústavy základných škôl, stredných škôl a vysokých škôl, organizovane a štruktúrovane vzhľadom na miesto, ciele, čas a prostriedky. Vzťahuje sa k inštitúciám určeným na vzdelávanie a odbornú prípravu. Vedie k nadobudnutiu kvalifikácie a udeleniu oficiálne uznávaných dokladov.

Neformálne vzdelávanie prebieha popri formálnom systéme vzdelávania a zvyčajne nie je ukončené vydaním oficiálnych dokladov o získaní kvalifikácie. Cieľom výučbových aktivít neformálneho vzdelávania je doplniť, rozšíriť alebo prehĺbiť vedomosti, zručnosti a kompetencie jednotlivca.

Zdroj údajov

Zdrojom údajov sú predovšetkým štatistické zisťovania, ktoré realizuje Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR prostredníctvom Centra vedecko-technických informácií. Publikované údaje o formálnom a neformálnom vzdelávaní dospelých sú výsledkom Zisťovania o vzdelávaní dospelých v SR, ktoré vykonal Štatistický úrad SR. Vybrané ukazovatele za oblasť školstva vzdelávania sú dostupné aj vo verejnej databáze Štatistického úradu SR DATAcube.

Medzinárodná štandardná klasifikácia vzdelávania ISCED 2011¹⁾ a systém vzdelávania na Slovensku

Obvyklý vek vzdelávania	Vzdelávacie programy a dosiahnuté vzdelanie podľa ISCED 2011		Kód	Školský systém v Slovenskej republike
Menej ako 3 – 6 rokov	PREDPRIMÁRNE predškolské bez vzdelania, nedokončený 1. stupeň základného vzdelávania		020 030	Materské školy a špeciálne materské školy, 0-té ročníky na základných školách, prípravné triedy v základných školách, prípravné triedy v špeciálnych školách
6 – 15 rokov	Povinná školská dochádzka ¹⁾	ZÁKLADNÉ Primárne 1. stupeň základného vzdelávania Nižšie stredné 2. stupeň základného vzdelávania	100 244	1. stupeň základných škôl, 1. stupeň špeciálnych základných škôl – variant C 2. stupeň základných škôl, 2. stupeň špeciálnych základných škôl – variant A, 1. až 4. ročník 8-ročných stredných škôl
15 – 18/19 rokov alebo iné		STREDNÉ Nižšie stredné odborné Stredné odborné s výučným listom Stredné odborné bez maturity a výučného listu ÚPLNÉ STREDNÉ²⁾ Úplné stredné všeobecné s maturitou Úplné stredné odborné s maturitou a výučným listom Úplné stredné odborné s maturitou bez výučného listu	243 252 253 352 353 353 344 354 354 454	Praktické školy Stredné odborné školy (učebné odbory pre žiakov s mentálnym postihom) Stredné odborné školy (2-ročné vzdelávacie programy – odbory so zvlášť upravenými učebnými plánmi) Stredné odborné školy (učebné odbory pre žiakov s mentálnym postihom) Stredné odborné školy (nematuritné vzdelávacie programy poskytujúce výučný list) Stredné odborné školy (nematuritné vzdelávacie programy neposkytujúce výučný list) Gymnázia Stredné odborné školy (vzdelávacie programy s maturitou poskytujúce aj výučný list) Stredné odborné školy (vzdelávacie programy s maturitou) Stredné odborné školy (vzdelávacie programy s maturitou pre absolventov učebných odborov v nadstavbovom štúdiu)
18/19 + 2 roky	POSTSEKUNDÁRNE NETERCIÁRNE Pomaturitné kvalifikačné, pomaturitné inovačné a pomaturitné zdokonaľovacie štúdium		454	Stredné odborné školy, obchodné akadémie, stredné umelecké školy, konzervatóriá, atď.
18/19 + 3 roky	TERCIÁRNE Vyššie odborné (pomaturitné špecializačné) – absolventi sú diplomovaní špecialisti s titulom DiS (alebo jeho ekvivalent)		554	Stredné odborné školy, konzervatóriá, tanečné konzervatóriá, vyššie stredné odborné školy
18/19 + 4 – 6 rokov alebo iné	18/19 + 3 – 4 roky	1. stupeň univerzitného štúdia – bakalárske štúdium – absolventom je udelený akademický titul Bc. (alebo jeho ekvivalent).	655 665	Univerzity, vysoké školy Akadémie Policajného zboru Vojenské vysoké školy (bakalárske študijné programy)
	21/22 + 2 roky	2. stupeň univerzitného štúdia – magisterské, inžinierske, doktorské štúdium – absolventom je udelený akademický titul Mgr., Ing., Dr. (alebo ich ekvivalenty)	766 767 768	Univerzity, vysoké školy Akadémie Policajného zboru Vojenské vysoké školy (magisterské, inžinierske a doktorské študijné programy)
24/25 + 3 roky a viac	3. stupeň univerzitného štúdia – doktorandské štúdium – absolventom je udelený vedecký titul PhD., ThD. (alebo ich ekvivalent)		864	Univerzity, vysoké školy Akadémie Policajného zboru Vojenské vysoké školy (doktorandské a postgraduálne štúdium, vedecká výchova)

¹⁾ povinná školská dochádzka je do veku 16 rokov

²⁾ absolventi štúdia ukončeného maturitou majú priamy prístup k terciárnemu vzdelávaniu